

การตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหารในการบังคับบำบัด
รักษาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด

สุทธิมา เกิดสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-332-9

**THE ACCOUNTABILITY OF ADMINISTRATIVE POWER
ON DRUG COMPULSORY TREATMENT TO DRUG
ADDICT OR DRUG CONSUMER**

SUTTHIMA KERDSOOK

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2006

ISBN 974-671-332-9

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ การตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหารในการบังคับบำบัตรักษาผู้เสพยาเสพติด

เสนอโดย นายสุทธิมา เกิดสุข

สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

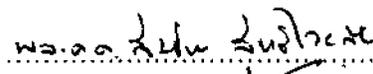
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส

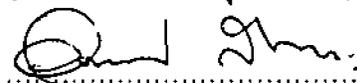
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

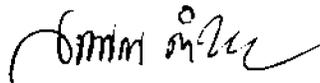
 ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข)

 กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส)

 กรรมการ
(พล.ต.ต.สมชาย สุทธิไวยกิจ)

 กรรมการ
(นายอรรณพ ลิขิตจิตตะ)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ดำริชอบ)

วันที่ 8 เดือน 10 พ.ศ. 2549

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในระดับปริญญาโทและวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยผลแห่งการอบรมสั่งสอนของบิดามารดาให้ผู้เขียนมีความเพียรพยายามและอดทนต่อปัญหาอุปสรรคต่างๆ อีกทั้งผู้เขียนได้รับความกรุณาจากท่านอาจารย์ ดร.พิรพันธุ์ พาลุสุข ที่กรุณาให้เกิดริเริ่มเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่ได้กรุณาให้เกิดริเริ่มเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านอาจารย์อรรณพ ลิขิตจิตตะ ท่านอาจารย์ พลตำรวจตรีสมชาย สุทธิไวยกิจ ที่กรุณาตลอดเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาของผู้เขียนได้แก่ คุณชัยยุทธ ศิวาลักษณ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการและพัฒนานโยบายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติด คุณกอบกุล จันทวโร ผู้อำนวยการกองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. ที่กรุณาส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาจนสำเร็จการศึกษาและขอขอบคุณกัลยาณมิตรหลายๆ ท่านที่ได้ให้กำลังใจในระหว่างศึกษาและในช่วงการเขียนวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะคุณอำนาจ เหล่ากอทิ คุณมานะ วัฒนศิริ คุณกมลธรรม วาสนบุญมา คุณอัศพล รักผกา คุณรัฐกร ศรีศกุน รวมถึงครอบครัวของผู้เขียนซึ่งเป็นพลังใจพื้นฐานที่ทำให้ผู้เขียนสามารถฝ่าอุปสรรคจนพบกับความสำเร็จในครั้งนี้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาบ้าง ผู้เขียนขอมอบเป็นกตเวทิตาแก่บิดามารดา และครู อาจารย์ ของผู้เขียนทุกท่าน

สุทธิมา เกิดสุข

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๑
สารบัญภาพ.....	๑๑
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. มาตรการบังคับบำบัดรักษาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด.....	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบังคับบำบัด.....	14
2.1.1 แนวคิดตามหลักอาชญาวิทยา.....	15
2.1.2 แนวคิดตามหลักแทนการดำเนินคดีอาญา.....	16
2.1.3 ทฤษฎีเหตุนำมาซึ่งผล.....	17
2.2 ลักษณะการบังคับบำบัด.....	17
2.2.1 การบังคับบำบัดรักษาโดยอำนาจทางบริหาร.....	17
2.2.2 การบังคับบำบัดรักษาโดยอำนาจทางตุลาการ.....	18
2.3 ความสัมพันธ์ของอำนาจในการบังคับบำบัดรักษา.....	18
2.3.1 ความสัมพันธ์ด้านการใช้อำนาจบังคับบำบัดรักษา.....	18
2.3.2 ความสัมพันธ์ด้านผู้ถูกใช้อำนาจบังคับบำบัดรักษา.....	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 การบังคับบำบัดรักษาตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	19
2.4.1 หลักการ.....	21
2.4.2 บุคคลหรือคณะบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	21
2.4.3 กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	22
2.4.4 แผนภูมิกระบวนการบังคับบำบัดรักษาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545.....	25
2.5 การบังคับบำบัดรักษาตามกฎหมายต่างประเทศ.....	26
2.5.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	26
2.5.2 ประเทศมาเลเซีย.....	35
2.5.3 ประเทศสิงคโปร์.....	38
2.5.4 ประเทศออสเตรเลีย.....	40
3. มาตรการตรวจสอบอำนาจทางบริหารในการบังคับบำบัดรักษาผู้เสพยาหรือผู้ติดยาเสพติด.....	50
3.1 อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ.....	50
3.1.1 ความหมายและประเภท.....	50
3.1.2 อำนาจรัฐกับการบังคับบำบัดรักษาเสพติด.....	50
3.2 การตรวจสอบบทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด.....	53
3.2.1 การตรวจสอบบทบัญญัติทางฝ่ายบริหาร.....	54
3.2.2 การตรวจสอบบทบัญญัติทางฝ่ายนิติบัญญัติ.....	55
3.3 การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพจากการใช้อำนาจรัฐในการบังคับบำบัดรักษาผู้เสพยา หรือผู้ติดยาเสพติด.....	56
3.3.1 การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพจากการใช้อำนาจบังคับบำบัดรักษาของฝ่ายบริหาร.....	56

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.3.2 การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพจากการใช้อำนาจบังคับบำบัตร์รักษา โดยฝ่ายตุลาการ.....	61
3.4 ลักษณะการถ่วงดุลทางอำนาจเกี่ยวกับการบังคับบำบัตร์รักษาผู้เสพ หรือผู้ติดยาเสพติด.....	64
3.4.1 การถ่วงดุลภายในองค์กรการใช้อำนาจ.....	64
3.4.2 การถ่วงดุลภายนอกองค์กรการใช้อำนาจ.....	65
4. บทวิเคราะห์.....	66
4.1 วิเคราะห์มาตรการบังคับบำบัตร์รักษา.....	66
4.1.1 วิเคราะห์แนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการบังคับบำบัตร์รักษาผู้เสพ หรือผู้ติดยาเสพติด.....	67
4.1.2 วิเคราะห์การบังคับบำบัตร์รักษาโดยฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ.....	67
4.1.3 วิเคราะห์การบังคับบำบัตร์รักษาตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	68
4.1.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอำนาจในการบังคับบำบัตร์รักษา.....	68
4.1.5 วิเคราะห์การบังคับบำบัตร์รักษาตามกฎหมายต่างประเทศ.....	68
4.2 วิเคราะห์มาตรการตรวจสอบอำนาจทางบริหารในการบังคับบำบัตร์รักษา.....	70
4.2.1 วิเคราะห์อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญในการบังคับบำบัตร์รักษา.....	70
4.2.2 วิเคราะห์บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจทางบริหารบังคับบำบัตร์ รักษาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่.....	70
4.2.3 วิเคราะห์การถ่วงดุลอำนาจในการบังคับบำบัตร์รักษา.....	75
4.2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการตรวจสอบอำนาจฝ่ายบริหารในการ บังคับบำบัตร์รักษาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายไทยและ กฎหมายต่างประเทศ.....	75
4.2.5 วิเคราะห์อำนาจทางบริหารในการบังคับบำบัตร์รักษาขัดกับ หลักสิทธิมนุษยชน.....	76
4.2.6 การตรวจสอบกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ.....	77

สารบัญ

	หน้า
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	80
5.1 บทสรุป.....	80
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม.....	87
ประวัติผู้เขียน.....	91

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1.1.	สถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศแสดงจำนวนคดีและจำนวนผู้ต้องหา ปี 2544-2548.....	1
1.2.	สถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศแสดงจำนวนคดี จำแนกตามชนิดยาเสพติด ปี 2544-2548.....	2
1.3.	สถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศแสดงน้ำหนัก จำแนกตามชนิดยาเสพติด ปี 2544-2548.....	2

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1. แสดงขั้นตอนการบำบัดรักษาแบบสมัครใจตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522.....	7
2.2. แสดงการบังคับบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด.....	9
2.3. แสดงขั้นตอนการบำบัดรักษาแบบต้องโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522.....	11
2.4. แสดงขั้นตอนการบำบัดรักษาแบบต้องโทษ ตามพระราชกำหนดการป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533.....	12
2.5. แสดงขั้นตอนการบำบัดรักษาแบบต้องโทษ ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518.....	13
2.6. แสดงภาพรวมกระบวนการ ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545.....	25
2.7. สรุปขั้นตอน Diversion ของ COAG.....	51
3.1. การตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายบริหารในการบังคับบำบัดรักษา.....	53